

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. שלישי שבבנו ושבבתו ושבבן אשתו ושבבת אשתו שניה רביעי שבהמיו ושבחמותו שניה 1
- ב. ערוה גופה אי לאו שלא יאמרו באין מקדושה חמורה לקדושה קלה.....3
- ג. שניות מיבעיא4
- ד. גרים ... אפילו אחין מן האם נמי מעידין לכתחלה ... עדות לבית דין מסורה וגר שנתגייר כקטן שנולד דמי4
- ה. מי שיש לו אח מכל מקום זוקק את אשת אחיו ... חוץ ממי שיש לו אח מן השפחה ומן העובדת כוכבים.....5
- ו. מי שיש לו בן מכל מקום פוטר אשת אביו מן היבום.....5
- ז. וחייב על מכתו ועל קללתו ובנו לכל דבר חוץ ממי שיש לו בן מן השפחה ומן העובדת כוכבים.....6
- ח. ואחיו הוא לכל דבר ליורשו וליטמא לו.....9
- ט. יש בעל שמטמא ויש בעל שאין מטמא ... מטמא הוא לאשתו כשרה ואין מטמא לאשתו פסולה.....9
- י. פרט לאחותו משפחה ועובדת כוכבים שאין אישות לאביך בה.....10

דף כב.

א. שלישי שבבנו ושבבתו ושבבן אשתו ושבבת אשתו שניה רביעי שבהמיו ושבחמותו שניה

כבר התבאר לעיל דף כא. שבתו ובת בתו ובת בנו, אסורות לו¹ מן התורה שנאמר (ויקרא יח פסוק י) עֲרֹת בַת בְּנֶךָ או בַת בְּתֻלָּה עֲרֹתָן כִּי עֲרֹתָךְ הִנֵּה, ואפילו הם מאנוסות או מפותות².

¹ שו"ע ונו"כ שם יב

² וחייב מיתה שייך בהם רק אם היו חבושים יחדיו בבית האסורים שודאי נולדה הבת ממנו דאל"ה איכא למימר דכשם שבא עליה הוא יכול להיות שבא עליה אחר וא"א לחייב מיתה (עצי אלמוגים ס"ק טז)

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

וכן בת אשתו³ ובת בתה ובת בנה, אף על פי שילדתה מאיש אחר אסורות לו מן התורה. שנאמר (שם יז) עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה אֶת בֵּת בְּנֵהּ וְאֶת בֵּת בִּתָּהּ לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ שְׂאֵרָה הֵנָּה זָמָה הוּא, ודוקא בת אשתו ואפילו היא אשתו מן האירוסין⁴, ואפילו נולדה הבת אחר שגירש את אמה ונשאת לאחר⁵ אבל בת אנוסתו או מפותתו אסורה לו מדרבנן מחיים ומותרת לו לאחר מיתת אמה. ואפי' בחיים, אם כנס לא יוציא.

וכן אם⁶ אשתו ואמה⁷ ואם אבי אשתו, אסורות מן התורה⁸. שנאמר (שם יז) עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה אֶת בֵּת בְּנֵהּ וְאֶת בֵּת בִּתָּהּ לֹא תִקַּח.

שניה להם בת בת בנו ובת בת בתו ובת בן בנו ובת בן בתו, שאסורות מדרבנן ואין להם הפסק⁹. וכן אומר בירושלמי שאברהם אסור בכל נשי ישראל, ושרה אסורה בכל אנשי ישראל. ולהרמב"ם¹⁰ יש להם הפסק¹¹ ואין אסורים אלא בת בת בנו בלבד ובת בן בנו בלבד ובת בת בתו בלבד ובת בן בתו בלבד.

³ שו"ע שם יג

⁴ דהיינו שעדיין לא נכנסה לחופה והוא כדעת המ"מ פ"ב מאיסורי ביאה ה"ז וכמו שכתב בפתחי תשובה כאן סק"ה ובשער המלך פ"י מאישות בקונטרס חופת התנים ס"ה דייק מתוס' דרך באשתו מן הנישואין אסורה לו מן התורה ועיין בפ"ת מה שהאריך ועיין קהלות יעקב (להגר"י קניבסקי) ח"ב סי' י

⁵ כ"ב בכנסת הגדולה בשם הר"מ מטראני ח"א סי' רלד ועיין בשו"ת אהיעזר ח"א סי' יא שנשאל בכגון זה וכתב דזה דומה לאשת אחיו שלא היה בעולמו שאמרינן להדיא בגמ' שאסורה עליו משום אשת אח וה"ה כאן ועיי"ש שהביא שנסתפק בזה בערוך לגר יבמות דף ט ובשו"ת בנין ציון סי' קלו הוכיח שודאי אסורה משום ערוה מהבה"ג עיי"ש

⁶ שו"ע שם טו

⁷ שהרי הם בכלל אשה ובתה שהרי נשוי לבתה וא"כ היא האשה דקרא

⁸ משמע בין מחיים בין לאחר מיתה ועיין שו"ת רע"א סי' קכא דלדעת הרמב"ן אם מתה אשתו חותנתו אסורה עליו רק באיסור עשה ונ"מ דקידושין תופסין בה עכ"פ מספק והיה לו למחבר להזכיר את זה ועיין נודע ביהודה אבה"ז תנינא סימן קמה

⁹ וכן דעת הרמב"ן והרשב"א והרא"ש יבמות כב ע"א וכ"פ בביאור הגר"א כאן סקב"א

¹⁰ פ"ז ה"א מאישות

¹¹ דבסוגיא יבמות הנ"ל הוא איבעיא דלא איפשיטא ועיין ברשב"א שם שיש שפסקו לקולא דספק דרבנן לקולא ואפשר שזהו דעת הרמב"ם אבל במ"מ ברמב"ם שם פירש בדרך אחר ועיין בעצי אלמונים ס"ק טו ועיין באפי זוטרי ס"ק טו דבכל הנך דפליגי רבוותא אם יש להן הפסק או לאו אם בא לימלך מורין לו לאיסור אך אם עבר ונשא לא כייפינן ליה להוציא מלבד בקרובות דידה שפסקו להדיא בירושלמי לאסור

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

וכן בת בת אשתו ובת בן בן אשתו, אסורות מדרבנן ואין להם הפסק. ולהרמב"ם יש להם הפסק ואין אסורים אלא¹² בת בן בן אשתו בלבד ובת בת בת אשתו בלבד.

וכן אם אם אשתו ואם אם אבי אשתו ואם אם אבי אשתו ואם אבי אם אשתו, שאסורות לו מדרבנן ואין להם הפסק. ואחות אם אשתו מותרת ל¹³ אחר מות אשתו, ולהרמב"ם¹⁴ יש להם הפסק ואין אסורות אלא אם אם אבי אשתו בלבד ואם אם אבי אשתו בלבד ואם אם אשתו בלבד ואם אם אבי אשתו בלבד¹⁵.

ג. ערוה גופה אי לאו שלא יאמרו באין מקדושה חמורה

לקדושה קלה

אמרו חז"ל הדעת¹⁶ נותן שגר המתגייר ומקבל עליו עול התורה והמצוה ועול מלכות שמים, ודאי נתערה עליו רוח ממרום רוח חדש רוח קדישא נשמתא חדתא, ונעשה איש אחר וכאילו נוצר ונולד בו ביום דמי, וכל ימיו הראשונים הם כלא היו, שאיש אחר הוא, וכל קרוביו שהיו לו בגיותו אינם עוד קרוביו וכנכרים יחשבו לו.

לפיכך כל העריות שאסרה לנו התורה משום שאר בשר אינם אסורים עליו, שאין לו שום קרובים ושאר בשר בעולם שהוא נוצר לבדו כאדם הראשון, ואפילו אמו אינה אמו ואחותו אינה אחותו, ואם בא עליהן והם עודן בגיותן הרי זה כאילו בא על נכריות דעלמא, ואם גם הן נתגיירו כל שכן שהם מותרות מן התורה אפילו להנשא לו, שהרי גם הן בקטנות שנולדות דמו ואינן עוד שאר בשר עמו כלל.

¹² אבל בת בן בן אשתו ובת בן בת אשתו אינם אסורים כמש"כ בביאור הגר"א שם ס"ק כג ועיין חזו"א אבהע"ז ליקוטים סי' ט על יבמות כא אות ג

¹³ כ"כ בשערי דיעה סי' י וכתב שע"כ הוא דאל"כ תיאם אשתו שיש לוכנון שמתה אשתו ונשא אחרת והלך חמיו הראשון ונשא אחות אשתו השניה וא"כ עכשיו נשוי לאחות חמותו ויצטרך לגרש אשתו וזו הודאי אינו מסתבר דדרכיה דרכי נועם כתיב

¹⁴ שם

¹⁵ וברמב"ם שם סיים "נמצאו השניות שאין להן הפסק ארבע אם האם עד למעלה ואם האב עד למעלה ואשת אבי האב עד למעלה ואשת בן בנו עד למטה" וזהו לשיטתו

¹⁶ לשון הלבוש יו"ד רסט א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

כל זה הוא מדין תורה, אבל חכמים אסרו עליו כל קרובות שהם לו מצד האם אחר שנתגיירו, כדי שלא יאמרו הגרים באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה, שהרי בגיותינו היתה אמנו או אחותנו מן האם אסורות עלינו, והיה זה להם קדושה חמורה, ועכשיו הותרו להם והיה זה חלול תורתנו הקדושה בעיניהם, לפיכך גזרו על כל העריות שמן האם אפילו אותן שהיו מותרות להם בגיותן. אבל בקורבה הבאה מצד האב לא גזרו¹⁷.

ג. שניות מיבעיא

כל השניות¹⁸ לא גזרו עליהן בגרים, לפיכך מותר הגר לישא אם אמו, ונושא אדם גיורת ואם אם אמה או בת בת בתה¹⁹ וכן בשאר השניות.

ד. גרים ... אפילו אחין מן האם נמי מעידין לכתחלה ... עדות לבית דין מסורה וגר שנתגייר נקטן שנולד דמי

הגרים²⁰ שנתגיירו אין להם קורבה, אפילו שני אחים תאומים שטפה אחת היא ונחלקה לשנים, וליכא למיחש שמא אמם זינתה ואינן אחים מאב, אפילו הכי כשנתגיירו מעידין זה לזה, שגר שנתגייר אחר הוא וכקטן שנולד דמי והו"ל כל אחד כמו שנולד ביום מילתו מאין אמו, ואין כאן אחוה כלל. ואין שמא יבואו להתיר באופן זה בישראל שהרי אין מקבלין עדות אלא בב"ד וסתם ב"ד בקיאי בדבר.

וכשהותרן שלא בקדושה ונתגיירה אמן כשהיתה מעוברת וילדה בקדושה הרי הם כאחים ואינם מעידים זה לזה²¹. אולם אם אחד שנולד בגיותה ונתגייר יכול להעיד לאחיו ישראל, אפילו היתה הורתו ולידתו בקדושה.

¹⁷ וטעמא משום דכיון שכבר גזרו בקרובות מצד האם על כל הקרובות אפילו על אותן דלא שייך בהו למימר באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה, כגון אחות אמו ואשת אחיו מאמו שהן מותרות לבני נח ולא שייך בהו למימר באנו מקדושה חמורה כו', והן רואין שאפילו הכי גזרו בהו שיהו נאסרות עליהם כשנתגיירו, יאמרו הגרים מאי טעמא נאסרו לנו אלו, אלא ודאי משום דבקבלתינו עלינו עול התורה נתחדשה הלכה, לפיכך כשנתיר להם אשת אביו או אחות אביו אף על פי שלא יאמרו מותרות להן בגיותן יאמרו באנו מקדושה חמורה כו', אלא יאמרו נתחדשה הלכה. שם

¹⁸ שו"ע ונו"כ יו"ד רס"ח

¹⁹ כך הגיחה בש"ך שם יב

²⁰ שו"ע ונו"כ שם י והו"מ לג יא

²¹ בסמ"ע ס"ק יט הביא שבב"י לד נסתפק בזה אי ג"כ מיקרו גרים סתם ודינם כקטן שנולד או לא ובד"מ הביאו וכתב עליו דבעינן שיהא גם לידתן שלא בקדושי מיהו בא' מהן שנולד בגיותו ונתגייר סגי ויכול להעיד אפילו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ה. מי שיש לו אח מכל מקום זוקק את אשת אחיו ... חוץ

ממי שיש לו אח מן השפחה ומן העובדת כוננים

מי שיש לו²² אח מאביו מכל מקום אפילו הוא ממזר או עובד ע"ז הרי זה זוקק את אשתו לחליצה ויבום, ואפילו הוא גוסס בשעת מיתת אחיו או שהיה פצוע מכות שאינו יכול לחיות מהן, לא תנשא כל זמן שהוא חי, ובלבד שיהא נולד בחיי אחיו, ואפילו הוא קטן בשעת מיתת אחיו,

ודוקא שיהא לו לאחיו יחס אחר אביו כגון שהוא מישראלית ואפילו הוא ממזר מ"מ בנו הוא, אבל אם יש לאביו בן מן השפחה או מן הנכרית אינו זוקק את אשתו, שאינו מתייחס אחר אביו אלא אחר אמו וא"כ אינו אחיו, ואפילו היתה לידתו בקדושה, כיון שלא היתה הורתו בקדושה אינו אחיו אלא אחר נחשב הוא לגביו.

ו. מי שיש לו בן מכל מקום פוטר אשת אביו מן היבום

אין היבמה זקוקה ליבום אלא אם כן מת בעלה בלא בנים שנאמר בפרשת פרשת כי תצא (דברים כה פסוק ה) **כִּי יָשְׁבוּ אֲחִים יַחְדָּו וַיָּמָת אֶחָד מֵהֶם וַיֵּבֶן אֵין לוֹ, וְמָה שֶׁאָמַר הַכְּתוּב²³ וְבֵן אֵין לוֹ לֹא דוּקָא, אֵלֹא כֹל שֶׁהֵנִיחַ אַחִיו זֶרַע לֹא שֶׁנֶּאֱמַר בֵּן אִו בַּת אִו זֶרַע הַבֵּן אִו זֶרַע הַבַּת עַד סוּף כֹּל הַדּוֹרוֹת בֵּין מֵאֲשָׁה זֶו וּבֵין מֵאֲשָׁה אַחֶרֶת אֲשֶׁתּוֹ פְּטוּרָה מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיִּבּוּם, וְאֵפִילוֹ הֵנִיחַ זֶרַע עוֹבֵר עֲבִירָה אִו עוֹבֵד עֲבוּדָה זֶרָה פּוֹטֵר נִשְׂוִי מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיִּבּוּם.**

הניח בן ממזר אם היו חבושים בבית אסורים יחדיו פוטר, אם לאו יש לחוש שמא זנתה עם אחר²⁴, ומספק צריכה חליצה²⁵.

וכן אם בן ממזר²⁶ מאשתו שנשא ואח"כ נודע לו שאסורה עליו באיסור ערוה ובנו הנולד לו הוא ממזר פוטר שבזה אין לחוש שזינתה עם אחרים, כיון שהיתה לו לאשה ורוב בעילות אחר הבעל

לאחיו ישראל שהית' הורתו ולידתו בקדושה עכ"ל והש"ך ז כתב דנ"ל דליכא ספיקא כלל בזה למה שנתבאר בי"ד סי' רס"ט ס"ד דשני אחים תאומים שהיתה הורתן שלא בקדוש' ולידתן בקדושה דחייבין כרת משום אשת אח אם כן פשיטא דפסולים מדאורייתא. וכ"כ באורים שם יז ונתיה"מ י ועיין בבאר היטב שם ז שכתב לחלק בין עדות לאיסור ערוה

²² שו"ע ונו"כ אבהע"ז קנו א

²³ לשון הלבוש שם קנו ב

²⁴ דס"ל שגם במיוחדת חיישינן שמא זינתה עם אחר. פ"ת שם ג

²⁵ ב"ש שם א

²⁶ פ"ת שם

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

וכן בנשא אשה שהלך בעלה למדה"י ובאו עדים שמת בעלה ונשא אותה זה בהיתר ע"פ ב"ד ואח"כ בא בעלה והוי בן הנולד לו ממזר, ואח"כ נשא עוד אשה ומת בלא בנים א"כ בנו ממזר הזה פוטר מיבום.

הזרע שיש לו מן השפחה ומן הנכרית אינו נקרא זרע ואינו פוטר, כי זרע הבא מן השפחה הוא עבד כמו דכתיב (שמות כא פסוק ד) הַאִשָּׁה וְיִלְדֶיהָ תִּתְּקֶיָה לְאֲדֹנֶיהָ, הרי ולדה כמותה ואין מתייחס אחר אביו שהוא עבד עברי, ובגויה כתיב (דברים ז פסוק ד) כִּי יָסִיר אֶת בְּנֵי מִצְרַיִם מִסִּיר אוֹתוֹ מִלִּיחָשָׁב בְּקָהֶל. ואפילו נשתחרר בנו מן השפחה או נתגייר בנו מן הגויה, הרי הן כשאר גרים ומשוחררים ואינן פוטרים את אשתו, דבשעה שנשתחרר או נתגייר כקטן שנולד דמי ואינו מתייחס אחריו.

ז. וחייב על מנתו ועל קללתו ובנו לכל דבר חוץ ממי שיש לו בן מן השפחה ומן העובדת כוכבים

נאמר בפרשת משפטים (שמות כא פסוק טו) וּמָכָה אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוֹמָת ודין מכה אביו ואמו שמיתתו בחנק וצריך עדים והתראה כשאר כל מחוייבי מיתת בית דין²⁷. ואינו חייב חנק עד שיעשה בהן חבורה, אבל אם לא עשה בהן חבורה הרי זה כמכה אחד מישראל, המכה אותן לאחר מיתה פטור

ועוד נאמר בפרשת משפטים (שם יז) וּמָקַלְל אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוֹמָת וְהַמְקַלֵּל אביו ואמו נסקל שנאמר (ויקרא כ פסוק ט) אָבִיו וְאִמּוֹ קָלַל דָּמִיו בּוֹ²⁸ ואחד המקלל בחייהן או לאחר מיתתן הרי זה נסקל. וצריך עדים והתראה²⁹, כשאר כל מחוייבי מיתת בית דין. ואינו³⁰ חייב סקילה עד שיקללם בשם מן

²⁷ רמב"ם ממרים פ"ה ה"ה הינוך מ"ח

²⁸ ופירש"י שם "דמיו בו – זו סקילה וכן כל מקום שנאמר דמיו בו דמיהם בם ולמדנו מאוב וידעוני שנא' בהם באבן ירגמו אותם דמיהם בם. ופשוטו של מקרא כמו דמו בראשו אין נענש על מיתתו אלא הוא שהוא גרם לעצמו שיהרג" ועיין בגור אריה שמות פכ"א פס' י"ז [אות נ"ב]:

²⁹ ובמנ"ח ר"ס אות ט"ז כתב "ולוי נראה דרבותא דהתראה, דאף שהוא דיבור ובמגדף דעת הר"מ [פ"ב מעכו"ם ה"ט] דאין צריך התראה, וגם בעדים זוממין בפ"ח מעדות ה"ד כתב שאין צריך התראה לפי שאין בה מעשה [ר"מ שם פ"כ ה"ד], על כן כתב כאן דצריך התראה, ועיין כסף משנה ולחם משנה במקומות הנ"ל"

³⁰ שם ממרים ה"ב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

השמות המיוחדים³¹ אבל אם קללם בכינוי³² פטור מן הסקילה ולוקה כדרך שלוקה על קללת כל אדם כשר מישראל³³

בנו מהשפחה או מהכותית אינו חייב על קללה או הכאה לא על אביו ולא על אמו³⁴. וכן מי שהיתה הורתו שלא בקדושה אף על פי שלידתו בקדושה, כגון שנתגיירה אמו כשהיתה מעוברת, אינו חייב על הכאת או קללת אביו³⁵, וכשם שאינו חייב על הכאת או קללת אביו, כך אינו חייב על הכאת וקללת אמו אף על פי שהיא יהודית כשילדתו, וכמו שדרשו זכרונם לברכה, ומקלל אביו ואמו, את שהוא חייב על אביו חייב על אמו³⁶

וכן גוי שבא על ישראלית³⁷ או ישראל הבא על הגויה ואפילו נתגיירה³⁸ אין הבן הנולד מהם חייב על הכאתם או קללתם.

³¹ ושבעה שמות הם השם הנכתב יו"ד ה"א וא"ו ה"א והוא השם המפורש או הנכתב אדני ואל אלוה ואלהים ואלהי ושדי וצבאות [ניסוח"ת פ"ו ה"ב] ויש גורסין ג"כ אהייה אשר אהייה [שו"ע סי' רע"ו סעי' ט' בשם מור]. ועיין מנ"ח הביא מה' ראשונים דיש דס"ל דאינו חייב אלא בשם המיוחד ממש דהיינו הויה ויש דיעות דגם אדנות אבל שאר שמות לא ויש ראשונים דשאר שמות הויה כינויים

³² כגון חנון קנא רחום הגדול הגבור והנורא הנאמן וחזק וכיוצא בהן כמש"כ שם ה"ה

³³ ועיין ש"ש שלדעת הראב"ד גם ע"ז אינו לוקה אלא בשם המיוחד דד' אותיות

³⁴ דכל דבמעו שפחה או כותית כבמעו בהמה דמו ט"ז ס"ק ג'

³⁵ "כיון שנתעברה בגיותה א"כ הוי ליה כבא מן השפחה וגויה דגר גמור הוא, ואין לו אב וגם אם אין לו והוי ליה כמו נתגירו אביו ואמו והוא עמהם דפטור" מנ"ח שם אות י'

³⁶ וכ"ה ברמב"ם שם ה"י

³⁷ חינוך ר"ם ושו"ע שם סעי' ח' "לפי דעתי פשוט בהר"מ פ"ה מממרים ה"ט דמיירי כגון גוי שבא על הישראלית א"כ הולד הולך אחר דידה כידוע והוא ישראל גמור והאם אם גמורה, לזה השמיענו הר"מ דאינו חייב על אמו כיון שאינו חייב על אביו, כי אין לו אב, ואפילו אם נתגיר אביו קודם שנולד מ"מ לאו בנו הוא" מנ"ח שם

³⁸ "בבא על הגויה פשיטא דהוי גר גמור ואינו חייב על אמו אפילו אביו ישראל, כי הוי גר ואין אמו אם גמורה" שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

מי שהיו אביו ואמו רשעים גמורים³⁹ ועוברי עבירות⁴⁰, אסור להכותם ולקללם. ואם הכה או קלל פטור⁴¹. ואם היה רק אביו רשע חייב על אמו וכן להיפך⁴².

ואם היה ממזר ומת אביו קודם שעשה תשובה, אפשר שאינו חייב על אמו⁴³, ואם עשו תשובה⁴⁴ הרי זה חייב ונהרג עליהן, אע"פ⁴⁵ שהרי הן יוצאין למיתה⁴⁶.

³⁹ "לא נתברר לי אי דוקא שהוא רשע עכ"פ מפסולי עדות דנקרא רשע הוא דאינו חייב, אבל אם אינו פסול לעדות כגון דעבר על לאו שאין בו מלקות דלאו רשע הוא אפשר דחייב. ואפשר כיון דמבואר בלשון עושה מעשה עמך, כל שעבר איזה עבירה, ואפשר אף עבירה דרבנן הוא בכלל אין עושה מעשה עמך עד שיעשה תשובה, ועוד חזון למועד אי"ה". מנ"ח שם אות י"ז ועיי" מ"ח אות מ"ו וז"ל "ואם עבר עבירה בשוגג אם הוי עושה מעשה עמך, לכאורה, ביבמות כ"ב ע"ב דמקשה הש"ס אהא דממזר חייב על הכאת וקללת אביו הא אינו עושה מעשה עמך, ותירץ בשעשה תשובה, והוה ליה לתרץ דהיה שוגג, אלא על כרחך דאף בשוגג אינו עושה מעשה עמך. אך באמת אינה סברא, כיון דהיה שוגג בודאי הוי ליה עושה מעשה עמך, אך אם נודע לו השוגג, כיון דגם שוגג צריך תשובה, א"כ אם לא עשה תשובה הוי ליה בזה עצמו אינו עושה מעשה עמך כיון דאינו עושה תשובה, ואין זה סברא לאוקמי המשנה בשוגג ולא נודע לו כלל, על כן אוקמהו בשעשה תשובה".

⁴⁰ אפילו נגמר דינן להריגה והם יוצאים ליהרג ואפי' נגמר דינם ליהרג בערכאות יד אברהם סעי' ד'
⁴¹ ועיי' בברכ"י יו"ד שם סעי' ד' הביא מהגר"ח בן עטר (האור החיים) בספרו ראשון לציון דאע"ג דאסור להכותם ולקללם עכ"פ א"צ לכבדם והוא שם חלק עליו והוכיח מהא דהקב"ה אמר לאברהם בעוונת את אביו תרח "לך אני פומר מכיבוד אב ואם ואינו פומר לאחר" ואע"ג דתרח היה רשע
⁴² מנ"ח ר"ס אות ז'

⁴³ וגם לכאורה אם מת ברשעו דלא משכחת לה שיתחייב עוד, יהיה פטור על אמו. ואפשר לומר דדוקא באביו גוי דלא היה לו בשום פעם אב, אבל כאן היה לו אב והיה ראוי להתחייב. אך אם היה ממזר ואביו לא עשה תשובה ומת קודם שנולד, א"כ לא היה חייב בשום פעם על קללת אביו, אפשר דאינו חייב על קללת אמו ג"כ, ובפרט שמלשון הר"מ משמע דבכל ענין שאינו מחוייב על אביו אינו מחוייב על אמו, וצ"ע. שם
⁴⁴ ולבכי ממזר שעשה אביו תשובה חייב עליו משום מקלל אביו מנ"ח ר"ס אות ז'
⁴⁵ רמב"ם שם הי"ב

⁴⁶ משא"כ בשאר אדם מישראל דפטור ביוצא ליהרג כמו שפטור לאחר מיתה משא"כ הכא דחייב לאחר מיתה חייב נמי ביוצא ליהרג. וכ"כ במנ"ח שם

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

הגר⁴⁷ אסור⁴⁸ להכות או לקלל אביו הנכרי מדרבנן, ולא יבזהו, ואפי' עושה כן מחמת שהוא עובד עבודה זרה וכוונתו לשם שמים⁴⁹ כדי שלא יאמרו⁵⁰ באנו מקדושה חמורה⁵¹ לקדושה קלה שהרי זה מבזה אביו, אלא נוהג בו מקצת כבוד. ואם מקללם בשם עובר בעשה ד"א את ה' אלוך תירא⁵²

דף כב:

ח. ואחיו הוא לכל דבר ליורשו וליטמא לו

כל הקרובים⁵³ אפילו בעבירה יורשין ככשרים שכולם קרובים הם, ועוד הא כתיב גבי ירושה אין לו עיין עליו בכל מקום שתמצא אחד מקרובים אלו ירשנו אפילו פסולים. כיצד, היה לו אח או בן ממזר הרי זה יירש ככשר ובן כל שאר היורשים,

אבל בן משפחה או מגויה אינו בן לדבר מן הדברים ואינו יורש כלל, שאינו מתייחס אחריו.

ט. יש בעל שמטמא ויש בעל שאין מטמא ... מטמא הוא

לאשתו כשרה ואין מטמא לאשתו פסולה

⁴⁷ שם הי"א ומנ"ח ר"ס אות י"ד

⁴⁸ במנ"ח ר"ס אות ט' משמע דהוא משום דאין לו יחוס כלפי האב ואינו אביו ולהכי אין בו חיוב וכן ה"ה בעבד אבל בכס"מ הכא משמע משום דהוא כקמין שנולד והיום אינו כאביו אבל בעצם הוזה כיש לו אב ותליא אי נכרי יש לו יחס ורק ע"י גירות פקע היחס וכ"מ ברשב"א ורישב"א יבמות מ"ה ב', שנקטו בפשיטות שרק זרעו מבת ישראל אינו מתייחס אחריו, וכ"מ במאירי סנהדרין נ"ח ב', ובהגר"א אהע"ז סי' ד' ס"ק ז', לענין בני נכרי הבא על בת ישראל, ועי' רש"י בכורות מ"ז ב' ד"ה דלית. או דאף בנייתו אין לו יחס כרמב"ן ורשב"א בשם יש מי שפירש ביבמות צ"ח א'; וכן ביד רמה וחי' הר"ן סנהדרין נ"ח א' דהתורה אפקריה לזרעיה דזרמת סוסים זרמתם ועי' מהרש"א סוטה מ"א א' בח"א. ובחי' ר' שמואל יבמות סי' י"ב אות ד' ועיין בתובת ג' ב' בתוד"ה ולדרוש להו

⁴⁹ בשו"ת ברכה י"ד שם סעי' ד' כתב בשם הזוהר דרחל אמנו נענשה על שציערה ללבן אביה אע"ג שנתכוונה להפרישו מעכו"ם ולכן מתה ולא זכתה לגדל לבנימין

⁵⁰ היינו בנימוסיהם חי' רע"א שם סעי' ט'

⁵¹ ואע"ג שבעודו גוי לא היה מוזהר על זה והיה נוהג כן ולא מצינו דין זה רק בעריות שנוהג גם בגוי עכ"פ יש איסור גם בגוי שמצינו שנענש חם על מה שביזה לנח אע"ג שהיה דינו כבן נח יד אברהם סעי' ט' ותליא במח' שכתבתי לעיל אי אף בנייתו אין לו יחס לאביו או רק אחר שנתגייר.

⁵² "ואפי' דאם מקללם מחמת שהם עובדי ע"ז וכנ"ל אינו עובר בעשה" מנ"ח שם

⁵³ שו"ע ונו"כ חו"מ רעו ו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

מתוך הקרובים שבהן מיטמא להן⁵⁴ כלולים אשתו נשואה שהיא כשרה לו אבל פסולה, או גרושה, או ארוסה, לא אונן ולא מיטמא לה, וכן היא, לא אוננת ולא מיטמאה לו.

י. פרט לאחותו משפחה ועובדת כוכבים שאין אישות לאביך בה

אחותו⁵⁵ אסורה לו מן התורה, שנאמר (ויקרא יח פסוק ט) ערות אחותך בת אביך או בת אמה מולדת בית או מולדת חוץ לא תגלה ערותך בין אחותו מאביו או מאמו, בין אחותו מהנישואין או מהזנות, אפילו בא אביו על הערוה והוליד ממנה בת, אחותו היא וחייב עליה, שפירוש מולדת בית או מולדת חוץ בין שאומרים לאביך קיים את אמה אף על פי שילדתו בזנות, בין שאומרים לו הוצא את אמה מחמת שאסורה עליך מחמת ערוה, אחותך היא ולא תגלה ערותך⁵⁶.

אבל אחותו מן השפחה או מעובדת כוכבים אינו חייב עליה, ואינה אסורה עליו משום ערות אחותו, מדכתב בת אשת אביך וגו' רצה לומר מי שיש לו אישות לאביך באמה כלומר דתפסו לאביך בה קידושין באמה קרויה בתה אחותך, פרט לשפחה ונכרית שאין קידושין תופשין לאביך בהן⁵⁷ ואין בתה ממנו קרויה אחותך. ולכתחלה⁵⁸ אסור לבא עליה⁵⁹, שיש מסתפקים לומר שדוקא מדאורייתא הולך הולך אחר השפחה ואחר העובדת כוכבים, אבל מדרבנן הוי זרעו, ולכן יש להחמיר לכתחלה אפילו בנתגירה או נשתחררה⁶⁰.

⁵⁴ שו"ע ונו"כ יו"ד שענ ד

⁵⁵ שו"ע ונו"כ אבהע"ז טו י

⁵⁶ לבוש שם

⁵⁷ ואף על גב דאם בא אביו על הערוה דחייבי כריתות והוליד ממנה בת אמרינן [יבמות כב ע"ב] שהבת אסורה לו משום אחותו, והתם גם כן אין קידושין תופשין לאביו בהן, שאני התם דקידושין תופשין לערוה לאחרים לפיכך נתרבתה במולדת חוץ שבתה נקראת אחותך, אבל השפחה והגויה אין קידושין תופשין בהן לשום אדם ואין בתה קרויה אחותך ואינו עובר משום ערות אחותו. לבוש שם

⁵⁸ רמ"א שם

⁵⁹ עיין בח"מ סק"ג מה שהקשה בזה ועיין בנתיבות לשבת ס"ק כ דצ"ל דהכא איירי בהיתה מיוחדת לו דאל"ה כיון שהשפחה והנכרית מופקרות א"כ הרי הוא ספק דרבנן דילמא לאו זרעו הוא

⁶⁰ דאל"ה הרי אסורה עליו משום שפחות או משום גויה וא"ג שאחר שנתגירה הרי היא כקמן שנולד וודאי לאו אחותו היא עכ"פ מדרבנן החמירו משום שנראית כאחותו (נחלת צבי סי' קנז)

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

יש אומרים⁶¹ שאם בא אביו על שפחתו והוליד ממנה בת, תולים אנו שודאי אחותו היא. כיון שמתברר ששיחרר את שפחתו קודם שבא עליה כדי שלא לעבור על איסור⁶². בביאתו⁶³ וא"כ הבת שנולדה אחותו היא לכל דבר ואפילו אמר שכונן לשם זנות אינו נאמן⁶⁴.

⁶¹ כ"כ הרי"ף ורא"ש שם בשם הגאונים ומובא במחבר כיש אומרים ודעה ראשונה בסתם.
⁶² ועיין בעצי ארזים סק"ד שלפ"ז בכהן לא שייך ענין זה שהרי גם אחר שמשחררה אסורה עליו משום זונה מדאורייתא וא"כ אין יסוד להניח ששחררה אמנם עיין באוצר הפוסקים שם אות כב דלדעת כמה ראשונים אין כהן עובר בביאתו על שפחה אא"כ קידשה דאין בדרך זנות לאו דאשה זונה לא יקחו ולפ"ז שייך דין זה גם בכהן ואפשר שלכן לא הזכיר השו"ע חילוק בין כהן לישראל בענין זה.
⁶³ והרמב"ם חולק על דין זה בפרק י הי"ט מגירושין וס"ל שהבת בחזקת שפחה עד שיתברר ששחרר את אמה וא"כ דינה כדלעיל ועיין בעצי ארזים סק"ג דהרמב"ם לשימתו שבשפחה אין איסור שלא יהיה קדש ובישראלית פנויה יש אם בא עליה לשם זנות וא"כ אדרבא מסתבר שלא שיחררה קודם שבא עליה כדי שלא יעבור בלא יהיה קדש.
⁶⁴ וצ"ל שמדובר שהחזקה הבת לבתו שאל"כ יהיה נאמן לומר שבא לשם זנות מינו שיכל לומר אין זה ביתי ואין לומר דאינו נאמן כיון שמשים עצמו רשע במה שאומר שבא עליה לשם זנות כיון שגם אם שחררה עבר על איסור דלעולם בהם תעבודו (נתיבות לשבת ס"ק ג אמנם בעצי ארזים סק"ג כתב שבאמת הטעם שאינו נאמן משום אין אדם משים עצמו רשע ואע"ג שגם לשחררה אסור כאן כיון שמשחררה למובת עצמו ולהנאתו הרי זה כמכר שאין בו איסור)